

VET Fórum 2024

EVROPSKÁ UNIE

Cirkulární ekonomika, udržitelnost a vzdělávání: inspirace z projektu Circular Food Futures

Jana Vítková

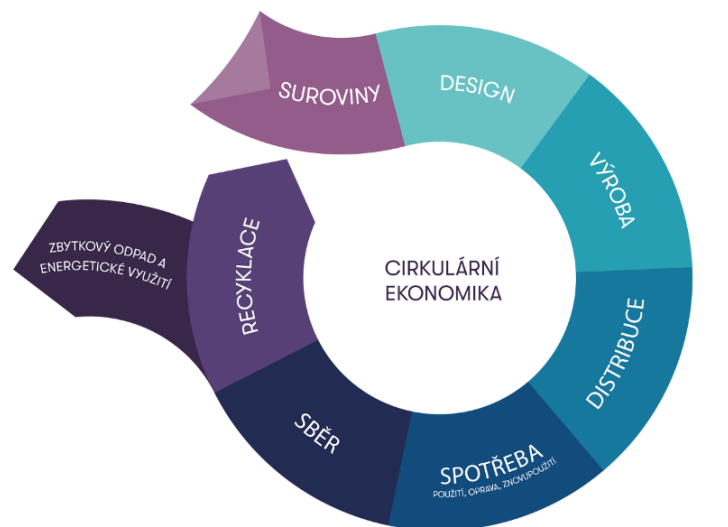
Analytička a projektová manažerka
Institut cirkulární ekonomiky

Co je to cirkulární ekonomika?

Lineární ekonomika = vyčerpává neobnovitelné zdroje, produkuje více než je potřeba a není dlouhodobě udržitelná

Cirkulární ekonomika = primární materiály udržuje co nejdéle v oběhu, minimalizuje nadprodukcí, odpad pro jednoho je zdroj pro druhého, využívá obnovitelné zdroje a produkuje rozložitelné odpady

LINEÁRNÍ EKONOMIKA

Proč je cirkulární ekonomika důležitá?

1. Ochrana životního prostředí

- jelikož minimalizuje odpad a optimalizuje využívání zdrojů

2. Ekonomická udržitelnost

- jelikož umožňuje efektivnější využívání zdrojů a může tak vést k úsporám nákladů

3. Sociální odpovědnost

- jelikož podporuje udržitelné podnikání a zodpovědné chování

Míra cirkularity...

Míra cirkulárního využití materiálu v ČR za rok 2021 byla **11,4 %**

Průměr míry cirkulárního využití materiálu v EU za rok 2021 byl **11,7 %**

Důležitost vzdělávání k přechodu na cirkulární ekonomiku

1. Změna chování veřejné správy, která tvoří politiky a strategie
2. Změna chování firem směrem k větší udržitelnosti
3. Změna chování jednotlivců, kteří budou více ohleduplní k životnímu prostředí

V některých oblastech stále čekáme na technologický pokrok, nicméně stále největší brzdou přechodu k udržitelné společnosti jsou lidé a jejich rezistence ke změně.

Aby lidé byli ochotni změnit své zažité postupy, musí mít:

1. Kvalitní informace a znalost - pochopit situaci a znát řešení
2. Motivaci "to" dělat (pobídky a zákazy)

Vzorový projekt: Circular Food Futures (CFF)

Agenda projektu: Zkoumáme téma cirkulární ekonomiky v oblasti potravin a prohlubujeme znalosti českého potravinářského sektoru, mimo jiné díky navázání spolupráce s klíčovými aktéry z České republiky a Norska.

Cíl projektu: Finální report zahrne doporučení pro další rozvoj cirkulárních strategií v oblasti tuzemského potravinového řetězce a uvede příklady dobré praxe z ČR a Norska.

Projekt je financován z Fondů EHP/Norska 2014 – 2021.

EVROPSKÁ UNIE

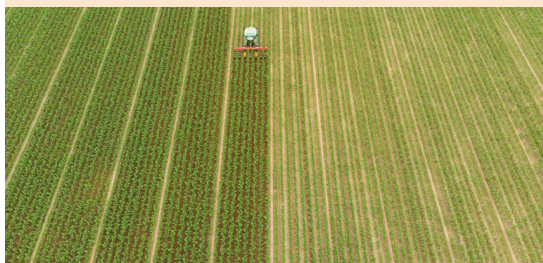

CFF: aspekty (ne)cirkulárních potravinových systémů

Potravinová bezpečnost
a soběstačnost

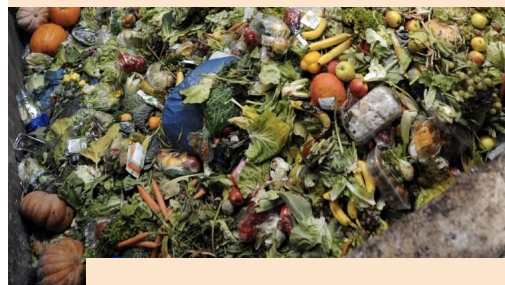
Intenzivní zemědělství

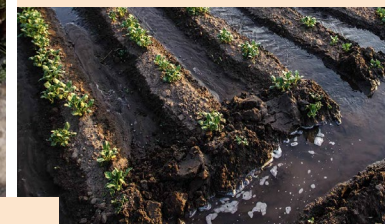
Market concentration

Food waste & loss

Neefektivní
spotřeba vody

Ztráta tradičních
zemědělských
postupů a znalostí

Nerovnoměrná dostupnost
potravin

Nadměrné používání
pesticidů

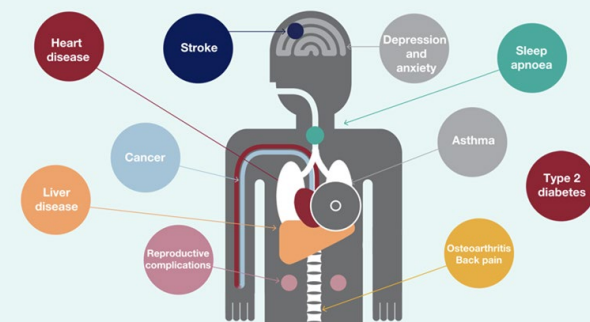
Sociální nerovnosti

Degradace půdy a
půdní úrodnosti

Obesity harms health

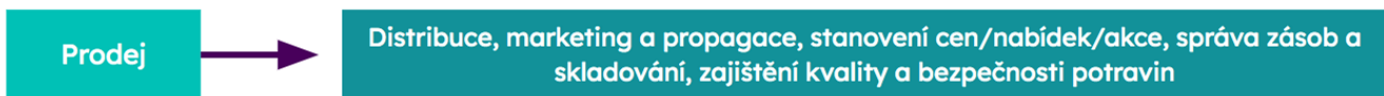
Zdraví a výživové hodnoty

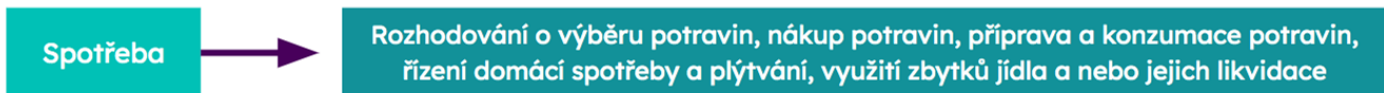
EVROPSKÁ UNIE

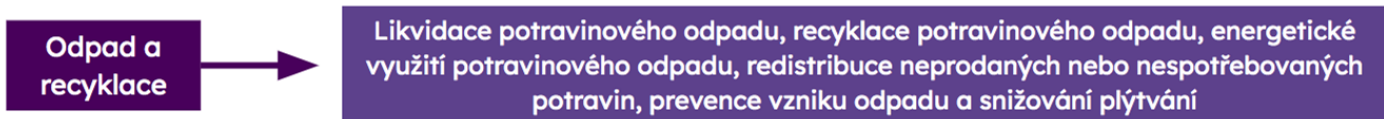
CFF: INCIEN a dosavadní zaměření na konec potravinového řetězce

Aktéři: Supermarkety a řetězce, místní potraviny, farmářské trhy a přímí prodejci, online platformy pro prodej potravin, distributoři a velkoobchodníci, zákazníci (spotřebitelé)

Aktéři: Domácnosti a jednotliví spotřebitelé; restaurace, hotely a cateringové firmy; neziskové organizace a projekty proti plýtvání potravinami; školy, nemocnice a veřejné instituce

Aktéři: Obce a města, komunální služby, potravinové banky a charity, bioplynové stanice a kompostárny, zemědělci (využití kompostu, bioodpadu pro hnojení), spotřebitelé

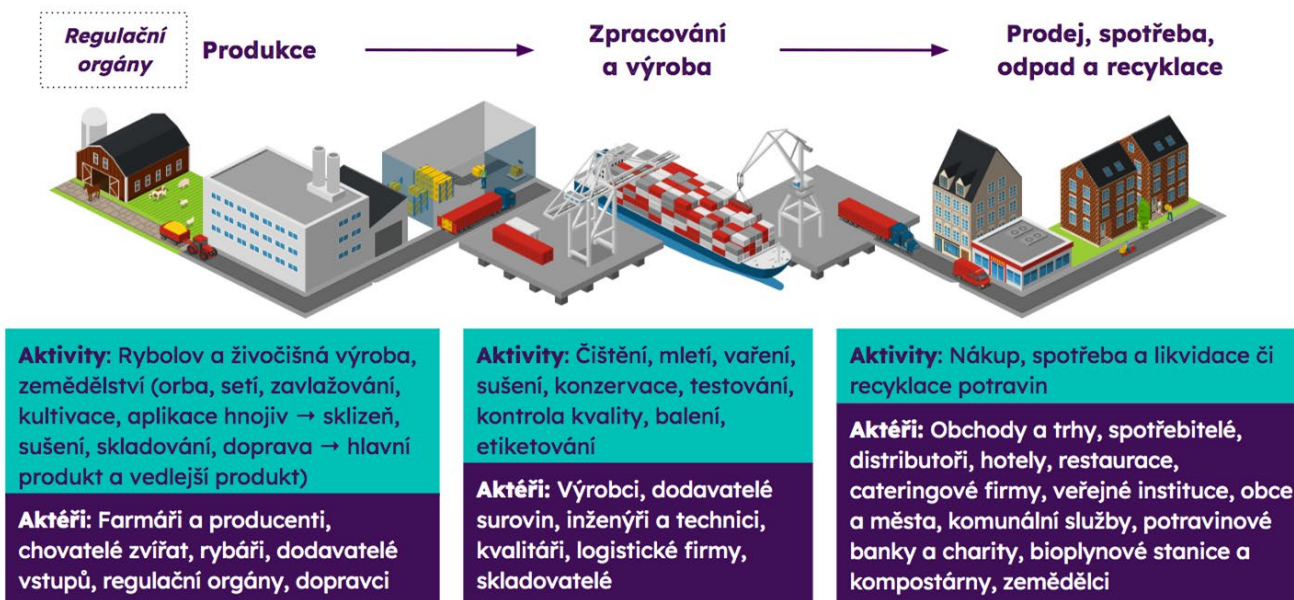
Konec potravinového hodnotového řetězce je klíčový pro cirkulární ekonomiku, ale nezobrazuje celý její komplexní obraz.

EVROPSKÁ UNIE

CFF: komplexnost potravinového hodnotového řetězce

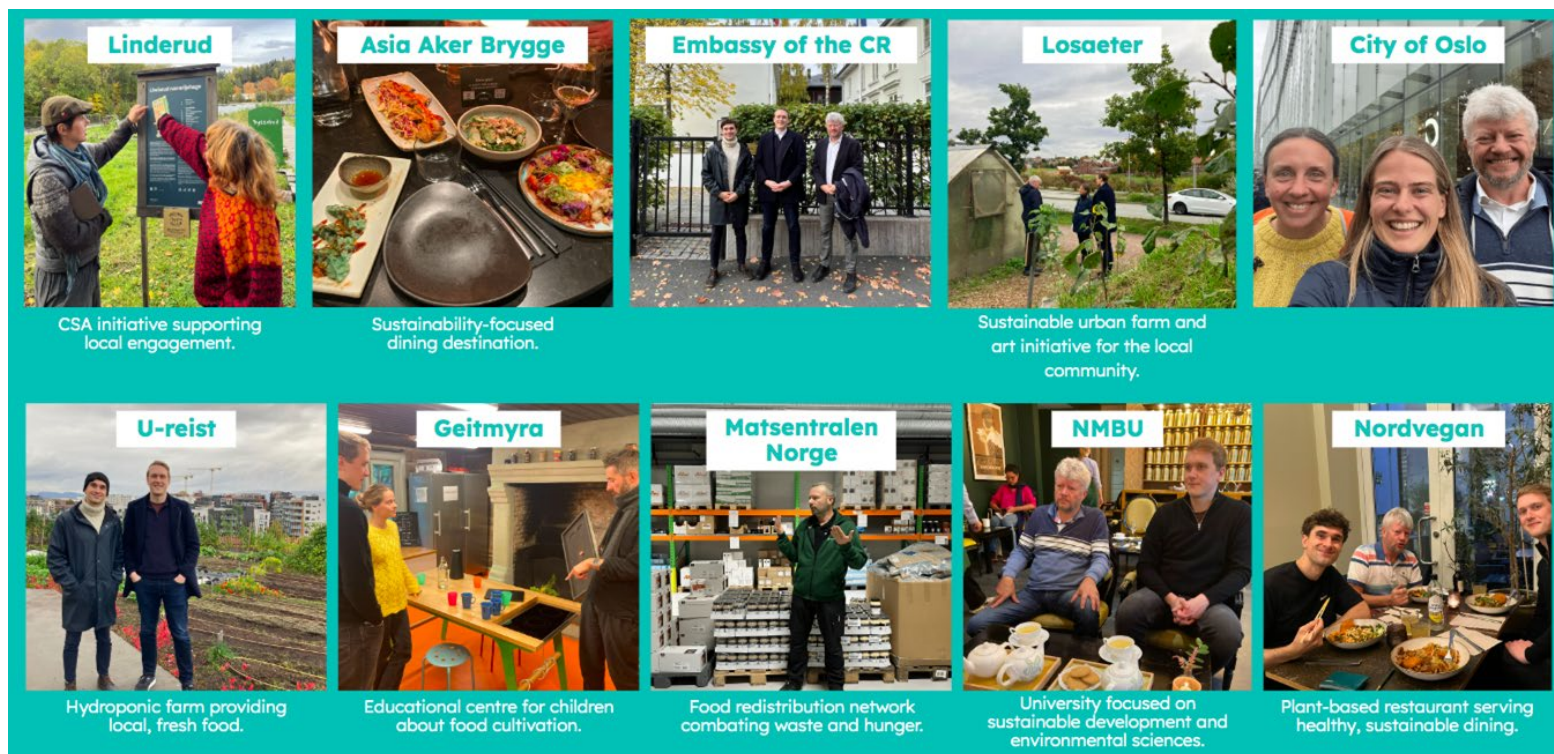
A... jak je tento řetězec propojený s aspektem cirkularity a vzdělávání?

EVROPSKÁ UNIE

CFF: cirkulární iniciativy ve městě Oslo

EVROPSKÁ UNIE

CFF: vzděláváním k cirkularitě

VET
Fórum

Vzdělávací centrum pro děti od novorozenců až po mladistvé do 18 let klade důraz na praktickou výuku, která zahrnuje pěstování, sklizeň a zpracování surovin, vaření a společné jídlo.

Geitmyra podporuje zdravé stravování, prevenci plýtvání potravinami a zvyšování potravinové gramotnosti.

Lokalita zahrnuje městskou farmu, kompostárnu, úl a také vzdělávací prostory pro děti.

EVROPSKÁ UNIE

CFF: Geitmyra a její význam

- Dlouhodobý dopad
- Důraz na udržitelnost a cirkularitu od útlého věku
- Podpora kritického myšlení, rozvoj soběstačnosti, spolupráce s ostatními a úcta k jídlu, životnímu prostředí a vlastnímu zdraví

Skrz:

- Veřejné akce, workshopy, školní programy
- Sbírání příkladů dobré praxe (ze zahraničí)
- Propojení učitelů, žáků, rodičů...

V Norsku platí, u nás budoucí ideální stav:

Na úrovni politických reforem je důležité zajistit, aby témata cirkulární ekonomiky byla zahrnuta do vzdělávacích systémů na všech úrovních – od základního vzdělání až po vysokoškolské.

Shrnutí hlavních bodů

- **Cirkulární ekonomika představuje zásadní přístup k dosažení udržitelného rozvoje,** neboť nám umožňuje efektivněji využívat zdroje a minimalizovat odpad.
- **Vzdělávání je důležitým nástrojem** pro osvětu o udržitelnosti a cirkulární ekonomice.
- **Potravinový sektor je komplexní,** plný výzev a problémů, proto je důležité zvyšovat povědomí o jídle již od útlého věku prostřednictvím teoretických i praktických vzdělávacích aktivit
- Úspěch iniciativ jako Geitmyra a různých školních programů zaměřených na jídlo závisí na **spolupráci a sdílení zkušeností mezi jednotlivci a organizacemi.**

Vzděláváním žáků a veřejnosti o cirkulární ekonomice a udržitelnosti pomáháme urychlit přechod k udržitelné společnosti.

